

ZOBOWIĄZANIA

KAZUS 12

Obywatel Polski Jan K. (zamieszkały w Radomsku) kupił w dniu 15 maja 2010 r. od niemieckiego wydawnictwa na aukcji internetowej album fotograficzny. Strona internetowa, na której odbyła się licytacja, umieszczona była na serwerach zlokalizowanych w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Nabywca po 3 dniach od odebrania przesyłki stwierdził, że jest z zakupu niezadowolony i postanowił od umowy odstąpić.

1. Jakie prawo jest właściwe dla umowy sprzedaży, gdy strony nie dokonały wyboru prawa?

Jeśli spełnione są przesłanki określone w art. 6 ust. 1, to prawem właściwym jest miejsce zwykłego pobytu konsumenta czyli prawo polskie.

Dla sprzedaży konsumenckiej na aukcji internetowej art. 6 rozporządzenia Rzym I wyłącza zastosowanie zarówno normy z [art. 4 ust. 1 lit. g](#) (czyli **umowa sprzedaży towarów w drodze licytacji podlega prawu państwa, w którym odbywa się licytacja, jeżeli miejsce to można ustalić**) jak i normy ogólniejszej – z [art. 4 ust. 1 lit. a](#) (**umowa sprzedaży towarów podlega prawu państwu, w którym sprzedawca ma miejsce zwykłego pobytu**);).

2. Jakie prawo mogłoby być przedmiotem wyboru stron?

Dla umowy, która spełnia warunki wymienione w art. 6 ust. 1, strony mogą dokonać wyboru prawa właściwego zgodnie z art. 3. Wybór taki nie może jednak prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej mu na podstawie przepisów, których nie można wyłączyć w drodze umowy, na mocy prawa, jakie zgodnie z ust. 1 byłoby właściwe w braku wyboru.

Konstrukcja alternatywnego wskazania korygującego zastosowana w przypadku wyboru prawa dla umowy konsumenckiej w [art. 6 ust. 2](#) Rzym I powoduje, że przepisy prawa wybranego podlegają korekcie wynikającej z korzystniejszych dla konsumenta przepisów bezwzględnie obowiązujących z prawa miejsca zwykłego pobytu konsumenta.

Ocena umowy konsumenckiej pod kątem ważności nie podlega nigdy jedynie prawu wybranemu, ale hybrydzie przepisów prawa wybranego oraz przepisów bezwzględnie obowiązujących z prawa miejsca zwykłego pobytu konsumenta, korzystniejszych dla niego niż przepisy prawa wybranego.

Oznacza, to że zastosowanie prawa wybranego powinien poprzedzać następujący zabieg. Po pierwsze, należy zrekonstruować zakres ochrony przyznanej konsumentowi na podstawie przepisów, których nie można wyłączyć w drodze umowy, na mocy prawa miejsca zwykłego pobytu konsumenta. Po drugie, należy zrekonstruować zakres ochrony przyznanej konsumentowi na podstawie przepisów prawa wybranego. Po trzecie, jeśli

zakres ochrony w prawie wybranym jest węższy niż w prawie miejsca zwykłego pobytu konsumenta, należy uzupełnić go o normy ochronne wynikające z tego ostatniego i tak uzyskaną „mozaikę” (niem. *Mosaikbetrachtung*, ang. *mosaic theory*) praw zastosować w stanie faktycznym.

3. Jakie prawo jest właściwe dla formy czynności odstąpienia od umowy?

Prawodawca unijny nie przewidział alternatywnego prawa właściwego dla formy umowy konsumenckiej obok prawa miejsca zwykłego pobytu konsumenta, dotyczy to również jednostronnych czynności prawnych. W związku z tym ma zastosowanie art. Art. 11 ust. 4 czyli prawo polskie.

KOMENTARZ

W stanie faktycznym opisanym w kazusie **aukcja internetowa** jest procedurą zawierania umowy kupna sprzedaży. W tym konkretnym przypadku nie ma znaczenia lokalizacja środków technicznych tj. serwerów obsługujących platformę aukcyjną.

Umowa konsumencka

W tym kazusie mamy do czynienia z umową zawartą pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Definicja konsumenta oraz okoliczności w jakich dochodzi do zawarcia umowy są określone w szczególnej regulacji kolizyjnej przewidzianej w art. 6 rozporządzenia Rzym I, do którego odsyła ustawa ppm z 2011 jako prawa właściwego dla zobowiązań umownych. W określeniu konsumenta na potrzeby rozporządzenia prawodawca unijny wykorzystał kryteria **podmiotowe i celowościowe**. **Status konsumenta może przysługiwać wyłącznie osobie fizycznej**. Prawodawca unijny potwierdził w ten sposób przyjętą najpierw w orzecznictwie TSUE tezę, iż osoba prawna nie może być konsumentem, nawet jeśli zawiera umowę w celu niezwiązanym z działalnością gospodarczą (por. wyr. TSWE z 22.11.2001 r., sprawy poł. *Cape SNC*, [C-541/99](#) oraz *Idealservice MN RE SAS*, [C-542/99](#), EU:C:2001:625).

Z kolei jako kryterium celowościowe rozumie się **niezawodowy i niegospodarczy cel kontraktowania** przez konsumenta. Uwzględniany w ramach oceny prawnej powinien być stan rzeczy **z chwili zawarcia umowy**.

Nie podlegają komentowanemu art. 6 rozporządzenia Rzym I umowy zawierane wyłącznie między przedsiębiorcami (**B2B**) lub wyłącznie między konsumentami (**C2C**).

Ważnym elementem determinującym uznanie umowy za zawartą z konsumentem jest **kryterium „kierowania” działalności przedsiębiorcy do państwa zwykłego pobytu konsumenta**. Wskazówki interpretacyjne znajdziemy w literaturze przedmiotu oraz orzecznictwie TSUE.

Nie ulega wątpliwości, że zwłaszcza **w przypadku stron internetowych, które mogą być dostępne we wszystkich państwach, utożsamienie kierowania działalności z samą dostępnością strony WWW** prowadziłoby do nadmiernego rozszerzenia zakresu zastosowania omawianego przepisu.

W sprawach połączonych [C-585/08](#) oraz [C-144/09](#) *Pammer i Hotel Alpenhof* (zob. Głosę M. Pilicha) ustalono, że kierowanie działalności podlega stwierdzeniu na podstawie określonych **kryteriów obiektywnych**, które pozwalają przyjąć, że przedsiębiorca ma zamiar

zawierać umowy z konsumentami z danego państwa. Lista tych kryteriów nie jest wyczerpująca. Trybunał wyszczególnił zwłaszcza:

- a) międzynarodowy charakter działalności;
 - b) **podanie tras** z jednego lub kilku państw członkowskich do miejsca, gdzie przedsiębiorca ma siedzibę;
 - c) **użycie języka lub waluty** innych niż używane zwyczajowo w państwie członkowskim, w którym przedsiębiorca ma siedzibę, z możliwością rezerwacji i potwierdzenia rezerwacji w tym innym języku;
 - d) podanie numerów telefonicznych z **międzynarodowym numerem kierunkowym**;
 - e) **zaangażowanie środków w usługę odsyłania w Internecie** u operatora wyszukiwarki w celu ułatwienia konsumentom zamieszkałym w różnych państwach członkowskich dostępu do strony przedsiębiorcy lub pośrednika;
 - f) używanie **domeny pierwszego poziomu** innej niż domena państwa członkowskiego, w którym przedsiębiorca ma siedzibę oraz
 - g) **wzmiankę o międzynarodowej klienteli** złożonej z klientów zamieszkałych w różnych państwach członkowskich.
- Zbadanie, czy oznaki te występują, należy do sądu państwa członkowskiego. Nie należy natomiast do tzw. oznak kierowania ani sama **dostępność strony** internetowej przedsiębiorcy lub pośrednika w państwie członkowskim, na terytorium którego konsument ma miejsce zamieszkania, ani **podanie adresu elektronicznego, jak również innych danych teleadresowych**, ani użycie języka lub waluty używanych w państwie członkowskim, w którym przedsiębiorca ma siedzibę (wyr. TSUE z 7.12.2010 r., *Pammer i Hotel Alpenhof*, sprawy połączone [C-585/08](#) oraz [C-144/09](#), EU:C:2010:740, pkt 80–94 uzasadnienia, pkt 2 sentencji).

Źródło: **Rozporządzenie
Parlamentu Europejskiego i Rady
(WE) Nr 593/2008 w sprawie prawa
właściwego dla zobowiązań
umownych (Rzym I). Komentarz
red. prof. dr hab. Konrad Osajda, dr
Przemysław Mikłaszewicz
Komentarz do art. 6.**